

Motion till riksdagen
2009/10:Kr3

av **Esabelle Dingizian m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2009/10:3

Tid för kultur

Innehållsförteckning

Inledning	2
De kulturpolitiska målen	3
Portföljmodellen.....	4
Kulturtidskrifter	4
Svenska rikskonserter.....	5
Upphävande av tidigare myndighetspecifika mål	5
Avskaffandet av ansvarsmuseifunktionen	5
Riksutställningar och Riksteatern.....	5
Samlat ansvar inom biblioteksväsendet	6
Fonogramstöd.....	6
Statlig inkomstgaranti	7

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om upphävandet av nuvarande nationella mål för kulturpolitiken och införandet av nya mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ny modell för fördelning av statliga medel till regional och lokal kulturverksamhet.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag avseende förändring av det statliga stödet till litteratur och kulturtidskrifter.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag avseende Stiftelsen Svenska rikskonsalter.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag om upphävande av tidigare myndighetsspecifika mål.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffandet av ansvarsmuseifunktionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Riksutställningar och Riksteatern.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett samlat ansvar inom biblioteksväsendet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fonogramstödet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den statliga inkomstgarantin.

Sedan den moderatledda regeringen tog över Rosenbad 2006 har få andra saker än tystnad nått ut från Kulturdepartementet. Sedan experimentet med kulturminister Chiló fallerade har borgerligheten abdikerat från kulturpolitiken. Kulturen skulle avpolitiseras, ett högst politiskt ställningstagande om något.

Det ledde till den forcerade kulturutredningen som till stor del handlar om en omorganisering. Det var ett avsteg från tidigare kulturutredningar, där samtliga partier deltagit i arbetet med kulturpolitisk förnyelse och där politiken därför beslutats i konsensus. Utredningarna både 1974 och 1996 var parlamentariskt sammansatta, och 1996 beslutade riksdagen enhälligt om de nya kulturmålen. Miljöpartiet förordade en parlamentarisk utredning, för att även fortsatt behålla en bred kulturpolitik.

Vi är i grunden positiva till förändring; all verksamhet måste ständigt vitaliseras och omprövas. Vi menar att förslagen är knapphändigt beskrivna; i flera fall är det uppenbart att regeringen inte följt tanken ända ut. Vi väljer istället att presentera våra egna förslag. Slutlig ställning till de av regeringens förslag där de uppenbarligen inte tänkt färdigt bör riksdagen ta då regeringen väl presenterar sina förslag.

Miljöpartiet har utvecklat sin kulturpolitik i sin motion "Kultur för lokal, regional och nationell utveckling". Där föreslår vi kraftiga satsningar för gröna jobb, kulturell regionalisering och bibliotek, för att ta några exempel. Vi ser vår egen motion som ett dokument som mycket bättre står för en utvecklad och kulturpositiv politik än vad regeringens kulturproposition gör.

På sidan nio i kulturpropositionen skriver regeringen att ”samhället kan [...] skapa förutsättningar för ett starkt kulturliv som utvecklas och blomstrar på egna villkor.” Det är en punkt där vi är av samma uppfattning som regeringen, dock ger det skäl att fråga varför regeringen inte lägger fram en politik för att skapa dessa förutsättningar. Även om kulturpropositionen klubbas igenom och implementeras kommer de stora problemen för kulturpolitiken att återstå: en otillräcklig finansiering, bristfällig infrastruktur och brist på politiska visioner. Där vill den moderatledda regeringen istället skära ned finansieringen, låta den kulturella infrastrukturen förfalla och genom att definiera ner kulturen också stänga in den och stjäla kulturens frihet.

De kulturpolitiska målen

Propositionen föreslår att nya nationella kulturpolitiska mål bör antas som ska börja gälla från 2010. De gällande kulturpolitiska målen antogs för 13 år sedan, 1996, av en enhällig riksdag. Den kulturutredning som hade föregått var parlamentariskt sammansatt liksom den som föregick 1974 års kulturpolitiska beslut. Vi anser att det är ytterst beklagligt och ett negativt brott i en konsensustradition att den borgerliga regeringen valde att inte göra en parlamentarisk utredning och därmed bryta konsensustraditionen.

Vi anser att målen från 1996 fortfarande har bärighet. Vi anser att målet om kommersialismens negativa verkningar bör finnas kvar. De negativa effekterna innebär för oss att bara det som efterfrågas av många kan överleva. Miljöpartiet vill främja mångfalden och låta även den kultur som inte kan verka på marknadsmässiga villkor leva och frodas.

Vi anser att målen har haft en stor betydelse för en inomnationell gemensam syn på kulturen och kulturpolitiken. De har tjänat ett pedagogiskt syfte. På alla nivåer, i staten, i regionerna och i kommunerna, har man inom politiska nämnder och styrelser för institutioner brutit ner dessa mål och tolkat vad de betytt för den egna verksamheten. Det har varit en enhetskapande och sammanhållande kraft.

Vi kan inte se att de föreslagna nya målen på något sätt är avsevärt bättre formulerade än de gällande, och det är dessutom för oss en viktig princip att övergripande kulturpolitiska mål arbetas fram över blockgränserna i en parlamentariskt sammansatt grupp, för att få stabilitet och uppslutning kring det centrala i en nationell kulturpolitik. Vi yrkar således avslag på nya kulturpolitiska mål.

Portföljmodellen

Decentralisering är en grundläggande ideologisk princip för den gröna rörelsen. Detta gäller inte minst kulturpolitiken, som till sin natur gör sig bäst i direktkontakt med det samhälle den berör. En grundtanke i den gröna kultur-

Fel! Okänt namn på

politiken är brukartanken. Kultur är en levande materia som ständigt ska nyupptäckas, nyskapas, omskapas och vårdas, och detta måste ske nära människorna om kulturen ska vara tillgänglig för alla.

Genom att kulturpolitiken överflyttar så många beslut som möjligt till regional nivå minimeras byråkratin samtidigt som även fria kulturutövare, privatpersoner och små och resurssvaga intresseorganisationer kan göra sin röst hörd.

Den nya modell för fördelning av statliga medel till regional och kommunal verksamhet som regeringen för fram i propositionen skulle kunna vara en sådan decentraliserande modell. Men tyvärr har vare sig Kulturutredningen eller regeringen lyckats presentera hur modellen ska fungera i praktiken. Då våra regioner har mycket olika förutsättningar bör den regionala utvecklingen stärkas nerifrån och utan pekpinnar. Vi instämmer i vad flera av remissinstanserna pekar på: att det finns en risk för ökad byråkratisering och ökade regionala skillnader. Regeringens förslag bygger på ett ovanifrånperspektiv med förhandlingar, som i grunden gynnar de starka regionerna.

Miljöpartiet har i motionen ”Kultur för lokal, regional och nationell utveckling” föreslagit regionala kulturfonder som fördelas direkt på den regionala nivån. I samma motion föreslår vi flera andra satsningar på kulturverksamheter lokalt och regionalt som till exempel kulturcentrum, kulturhus, stöd till skolans kulturverksamhet med mera. Vi menar att en rak och enkel form av decentralisering är det bästa för att stötta kulturen. Vi anser att det är viktigt att regionerna får växa utifrån sina egna förutsättningar.

Kulturtidskrifter

Regeringen meddelar i kulturpropositionen att de avser att ”förtydliga” dagens definition av vad som är en kulturtidskrift. Av propositionen framgår att de har för avsikt att snäva in begreppet kulturtidskrift. Regeringen vill strypa bidragen till den breda samhällsdebatt som kulturtidskrifterna idag står för och istället bara ge bidrag till tidningar som rör konsten i snäv bemärkelse.

En kvalitativ kulturell debatt kräver ett brett kulturbegrepp. En väldigt stor del av kulturdebatten de senaste hundra åren har ju handlat om vad ”konst” egentligen är. Den frågan kommer aldrig att få ett svar eftersom nya kulturella uttryck ständigt utvecklas, något som regeringen tydligen inte har noterat. Istället försöker regeringen att avgöra frågan genom dekret och stryper därför en viktig och utvecklande samhällsdebatt.

Regeringens förslag kan i bästa fall betraktas som illa genomtänkt, i sämsta fall som ett angrepp på det fria ordet.

Svenska rikskonserter

Regeringen föreslår att statens stöd till stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas. Bakgrunden till detta är att en ny plattform för musik föreslås. Den nya plattformen behöver dock utredas vidare, och det är inte i propositionen tydligt hur denna plattform ska se ut, fungera eller verka. Förslaget känns osäkert och förhastat. Utan utredningen om den nya plattformen är det oklart vad som ska komma efter Svenska rikskonserters nedläggning.

Miljöpartiet föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag avseende Stiftelsen Svenska rikskonserter.

Upphävande av tidigare myndighetsspecifika mål

Regeringen föreslår att de myndighetsspecifika mål som riksdagen tidigare angivit för en rad kulturmyndigheter ska upphävas. Ingen vidare argumentation för detta ges i propositionen förutom att det "bör" vara regeringen som slår fast dessa mål. Det finner vi vara en helt otillräcklig förklaring för att riva upp en lång rad tidigare fattade beslut.

De myndighetsspecifika mål som regeringen nu vill riva upp är beslut som fattats i riksdagen i samband och samklang med de kulturmål och den övergripande kulturpolitik som fastslogs av riksdagen 2006. Med anledning av att Miljöpartiet avslår regeringens förslag på nya kulturmål föreslår vi också att dagens myndighetsspecifika mål behålls.

Avskaffandet av ansvarsmuseifunktionen

Miljöpartiet delar regeringens uppfattning om att avskaffa ansvarsmuseifunktionen. Vi vill dock understryka behovet av att följa upp utvecklingen efter ett avskaffande så att samarbetet museer emellan stärks och att viktiga övergripande frågor inte faller mellan stolarna.

Riksutställningar och Riksteatern

Regeringen vill skära ned i Riksutställningars och Riksteaterns anslag med anledning av att denna verksamhet eventuellt får ändrade förutsättningar i och med den nya modell för fördelning av medel till regioner och kommuner som regeringen föreslår. Liksom med flera andra förslag i budgetpropositionen finns ingen konsekvensbeskrivning för vad förslaget innebär, vilket är naturligt då förslaget bygger på en utredning om den nya fördelningsmetoden som

Fel! Okänt namn på

ännu inte är genomförd. Regeringen förutsätter ett visst resultat av utredningen som därmed blir ett rent beställningsjobb med färdiga slutsatser, dessutom utan att redovisa vilka resultat detta är.

Vår utgångspunkt är att vi är positiva till översyner av hur befintliga verksamheter kan stöpas om för att stärka det regionala kulturarbetet. Men vi är inte beredda att dra slutsatser om stora nedskärningar i verksamheterna redan innan en sådan översyn är genomförd.

I det här fallet ser vi också en risk för att regeringens överilade agerande ställer den kommande utredningen inför ett *fait accompli*. Vi vill ha en förut-sättningslös översyn och avslår därför regeringens förslag.

Samlat ansvar inom biblioteksväsendet

Regeringen föreslår att Kungl. biblioteket (KB) får ett samlat ansvar för den del av biblioteksväsendet som har kommunal eller regional huvudman vad gäller nationell överblick, för att främja samverkan och för att driva på utvecklingen. Vi välkomnar att en statlig myndighet ges ett nationellt ansvar för biblioteksväsendet i stort, men ser brister i förslaget.

Regeringens förslag är illa förberett. Förutom att KB ska få ett samlat ansvar finns få tankar om vad detta förslag skulle innebära. Istället ges KB i uppdrag att undersöka hur detta samlade ansvar bör se ut. Först när detta är utrett kan KB ta sig an det nya ansvaret och först då utreda vad som bör göras. Under tiden förflyter mycken värdefull tid.

Vi accepterar inte mellansteget utan vill direkt ge KB i uppdrag att formulera en nationell biblioteksplan. Denna bör innehålla ett generellt uppdrag till KB att främja samordning och samverkan. Bland annat innebär det att

- ? fördela statliga medel för biblioteksutveckling och läsfrämjande insatser
- ? följa upp, utvärdera och sammanställa statistik om landets biblioteksverksamhet
- ? säkerställa och stärka tillgången till bibliotekstjänster
- ? dessa uppdrag måste omfatta samtliga offentligt finansierade bibliotek.

Fonogramstöd

Regeringen föreslår en omdaning av fonogramstödet, till en fokusering på inspelning och distribution främst för ”konstnärligt intressant musik, som inte kan bära sig på marknadens villkor”.

Vi instämmer i behovet av att fokusera stödet på den musik som inte bär sig på den kommersiella marknaden men vänder oss emot att regeringen pekar ut viss musik som ”konstnärligt intressant”, med insinuationen att annan musik då inte är intressant.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet vill ha en modern och framtidsinriktad kulturpolitik, det gäller inte minst fonogramstödet. Vi ser gärna en översyn av den framtida utformningen av fonogramstödet, men vi vill se en tydligare konsekvensbeskrivning och genomlysning av hur en förändring slår innan beslutet genomförs. Kulturutredningen och regeringens proposition har på dessa punkter inte varit tydliga nog.

Statlig inkomstgaranti

Regeringen föreslår att den nuvarande inkomstgarantin för konstnärer avskaffas och att medlen överförs till andra former av konstnärsstipendier i takt med att kostnaderna för de nuvarande garantierna minskar.

Miljöpartiet menar att vi behöver stärka och modernisera stödet till kulturskaparna. Därför instämmer vi med regeringen i fråga om behovet av att se över systemet. Vi vill dock påpeka behovet av en ordentlig översyn med en bred enighet mellan partierna innan några beslut fattas kring förändringar i förordningen av statlig inkomstgaranti; propositionen säger inget om hur de nya stipendierna ska se ut eller på vilka premisser stipendierna ska ges.

Stockholm den 6 oktober 2009

Esabelle Dingizian (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Mikael Johansson (mp)